

Opgave 1 Koning Willem-Alexander in de Algemene Vergadering

Bij deze opgave hoort tekst.

Inleiding

Koning Willem-Alexander sprak op 28 september 2015 de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) toe. Dat was in New York bij de opening van de 70e vergadering van de AVVN. De toespraak was in het Engels. Tekst 1 is een gedeelte van de vertaling van deze toespraak zoals die op de website van de Rijksoverheid gepubliceerd is.

Lees de regels 1 tot en met 19 van tekst 1.

De koning noemt enkele wereldproblemen waar de Verenigde Naties (VN) aandacht aan besteedt. Het past bij de doelstellingen van de VN om aandacht te besteden aan wereldproblemen.

- 2p 1 Geef twee doelstellingen van de Verenigde Naties en geef per doelstelling een bijpassend citaat uit de regels 1 tot en met 19 van tekst 1.

Lees de regels 20 tot en met 48 van tekst 1.

De koning zei dat de VN zich de vraag moest stellen: is onze manier van werken en onze structuur nog up-to-date? Hij noemde in dat verband de doortastendheid en de legitimiteit van de Veiligheidsraad.

- 4p 2 – Leg uit met welke hervorming de Veiligheidsraad doortastender kan worden.
– Leg uit met welke hervorming de legitimiteit van de Veiligheidsraad kan toenemen.

Lees de regels 49 tot en met 64 van tekst 1.

Bij het samenwerken van meerdere landen speelt vaak het probleem van collectieve actie. Koning Willem-Alexander bepleit dat landen zich meer in elkaar moeten inleven en meer de dialoog moeten aangaan met elkaar.

- 2p 3 – Wat houdt het probleem van collectieve actie in?
– Leg uit dat dit pleidooi van koning Willem-Alexander voor inlevingsvermogen en dialoog een oplossing kan zijn voor het probleem van collectieve actie in verband met het klimaatprobleem.

Opgave 1 Koning Willem-Alexander in de Algemene Vergadering

tekst 1

Toespraak koning Willem-Alexander bij opening 70e Algemene Vergadering van de Verenigde Naties

(...) En toch: de Verenigde Naties (VN) lééft. Als een legitiem platform voor internationale dialoog waar onze landen elkaar altijd weer ontmoeten, hoe groot de verschillen ook zijn. En de VN is méér dan een platform. Het is een organisatie die acties op gang brengt die onze wereld mede vormgeven en beter maken. Mede dankzij de Verenigde Naties is extreme armoede in de wereld tot de helft teruggebracht. Is kindersterfte gehalveerd. Hebben 2,3 miljard mensen toegang gekregen tot drinkwater. Zijn ziekten als malaria en tuberculose sterk teruggedrongen. En hebben vredesoperaties in een aantal gebieden gewelddadige conflicten weten te beheersen.

(...)

Iedere organisatie die op lange termijn relevant wil blijven, zal zich moeten aanpassen aan nieuwe tijden en omstandigheden. Juist organisaties en instituties die staan voor vaste waarden, continuïteit en verbinding moeten kritisch naar zichzelf durven kijken. En zich de vraag stellen: is onze manier van werken en onze structuur nog up-to-date?

Anders dreigt een langzame uitholling van hun betekenis en effectiviteit. Voor de Verenigde Naties en de Veiligheidsraad is dit

– na zeventig jaar – een urgent vraagstuk geworden. De Veiligheidsraad moet doortastender kunnen optreden bij ernstige, grootschalige wreedheden. (...) Wij verwelkomen het initiatief van Frankrijk op dit punt van harte.

Ook de legitimiteit staat onder druk. Een Veiligheidsraad waarin een deel van de wereldbevolking zich onvoldoende herkent, kan zijn essentiële functie als mondiaal centrum waar vrede en veiligheid worden bewaakt en conflicten worden bezworen, niet goed vervullen.

(...)

Het Koninkrijk der Nederlanden gelooft in de kracht van inlevingsvermogen en dialoog. Het zijn niet altijd de luidste stemmen die de diepste waarheid verkondigen. Vaak zijn het juist kleine lidstaten die ons de goede weg wijzen.

Een voorbeeld is het jarenlange pleidooi van de kleine eilandstaten voor een veel actievere mondiale aanpak van het klimaatprobleem en het schoner maken van onze oceanen. Zij voelen de noodzaak daarvan aan den lijve. Gelukkig ontwikkelen – eindelijk – steeds meer grote landen concrete plannen voor actie.

(...)

bron: www.rijksoverheid.nl, 28 september 2015

Opgave 2 Het is veiliger, ondanks de politie

Bij deze opgave hoort tekst 2.

Inleiding

Sinds 2005 onderzoekt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de aard, omvang en ontwikkeling van de geregistreeerde misdrijven in Nederland.

Uit de cijfers van 2014 blijkt onder andere dat de politie 7 procent minder misdrijven geregistreerd heeft dan in 2013. In tekst 2 bespreekt Marc Schuilenburg, docent strafrecht en criminologie van de Vrije Universiteit te Amsterdam, deze ontwikkeling.

Lees tekst 2.

Veel opvattingen kunnen gekarakteriseerd worden als politiek links of als politiek rechts. De criminoloog Marc Schuilenburg doet in tekst 2 uitspraken die steun betekenen voor opvattingen van één van die twee politieke richtingen en hij doet andere uitspraken die kritiek inhouden voor opvattingen van de andere politieke richting.

- 2p 4
- Welke politieke richting (links of rechts) wordt meer gesteund? Geef een citaat uit tekst 2 waaruit dat blijkt en leg je antwoord uit.
  - Welke politieke richting (links of rechts) wordt min of meer bekritiseerd? Geef een citaat uit tekst 2 waaruit dat blijkt en leg je antwoord uit.

Lees de regels 33 tot en met 40 van tekst 2.

Er zijn verschillende theorieën ter verklaring van criminaliteit en crimineel gedrag.

- 1p 5
- Met behulp van welke theorie is te verklaren dat criminaliteit zal afnemen door zowel het verbeteren van sloten als ook door het plaatsen van camera's? Leg je antwoord uit.

Lees de regels 40 tot en met 42 van tekst 2.

Jongeren zijn oververtegenwoordigd in de misdaadstatistieken.

- 2p 6
- Met behulp van welke theorie is te verklaren dat vooral jongeren criminaliteit plegen? Leg je antwoord uit.

Lees de regels 43 tot en met 49 van tekst 2.

De uitspraak over de afwezigheid van een causaal verband is gebaseerd op onderzoek.

- 2p 7
- Stel een hypothese op die bij dit onderzoek past.
  - Wat zijn bij die hypothese de afhankelijke variabele en de onafhankelijke variabele?

Lees de regels 50 tot en met 57 van tekst 2.

- 2p **8** Geef twee redenen waarom cijfers uit politiestatistiek “niets zeggen over de omvang van ingewikkelde vormen van criminaliteit” zoals milieudelicten, fraude, handel met voorkennis en cybercrime.

Lees de regels 58 tot en met 71.

Ondanks het teruglopen van geregistreeerde criminaliteit blijven de onveiligheidsgevoelens van burgers hoog.

- 1p **9** Met welk begrip wordt dit verschijnsel aangeduid?

Opgave 2 Het is veiliger, ondanks de politie

tekst 2

Het is veiliger, ondanks de politie

Nederland wordt nu wel heel snel veiliger. In tien jaar tijd is het aantal geregistreerde misdrijven niet zo snel gedaald als vorig jaar, maakte het
5 Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gisteren bekend. Marc Schuilenburg, docent strafrecht en criminologie van de Vrije Universiteit te Amsterdam, zegt dat dit niet te
10 danken is aan strengere straffen of beter politieoptreden. Nee, het is niet de aanpak van misdaad, maar het voorkomen daarvan dat steeds beter gaat.

15 *Als de huidige trend zich voortzet, zitten we dan over een jaar of tien zonder criminaliteit?*
“Het is opvallend dat de geregistreerde criminaliteit al tien
20 jaar een daling vertoont. Niet alleen in Nederland, maar ook in omringende landen. In de Verenigde Staten is dit zelfs al sinds 1990 het geval. In New York bijvoorbeeld zien
25 we dat dit niet alleen geldt voor zaken als autodiefstal, maar ook voor zware misdaden als moord en inbraak, die wel met 80 procent dalen. Het is een westerse trend. We
30 gaan langzaam terug naar een omvang van de misdaad die gelijk is aan die van begin jaren negentig.”

Hoe verklaart u de daling?

35 “Het komt onder andere door preventieve maatregelen. De overheid is bijvoorbeeld gaan samenwerken met

woningbouwcorporaties om sloten te verbeteren. Burgers installeren zelf camera's om zich beter te beschermen. En de vergrijzing neemt toe; dat helpt als je weet dat vooral jongeren criminaliteit plegen.”

Hebben strengere straffen en de roep om 'law and order' geholpen?

45 “Nee, er is geen enkel causaal verband tussen zwaardere straffen en dalende misdaad. Kijk maar naar het buitenland. De doodstraf in de VS schrikt niemand af. (...)
50 Overigens is het zo dat de misdaadcijfers niets zeggen over ingewikkelde vormen van criminaliteit: milieu-delicten, fraude, handel met voorkennis of cybercrime. Over het
55 succesvol aanpakken van dit soort moderne misdaad hoor je veel minder.”

De gevoelens van onveiligheid blijven ondanks het goede nieuws hoog.

60 “Ja, een op de drie mensen voelt zich niet veilig. Het is ook opvallend dat bewindslieden vrijwel nooit cijfers over dalende misdaad politiek uitventen. Je wint er geen stemmen mee als je zegt dat het veiliger wordt. Zelfs de vorige minister van Veiligheid en Justitie, Ivo Opstelten, claimde nooit credits. Hij bleef maar
70 doen alsof we permanent in een staat van oorlog verkeren.”

bron: NRC Handelsblad, 30 april 2015

Opgave 3 De gunfactor

Bij deze opgave hoort tekst 3.

Inleiding

VVD en PvdA, coalitiepartners sinds de vorming van het kabinet-Rutte II in 2012, geven ook elkaar in 2016 de kans om goede sier te maken. Het heeft kennelijk nieuwsaarde dat politieke partijen elkaar iets gunnen, want *Trouw* schrijft er een artikel over.

Lees tekst 3.

De coalitiepartijen VVD en PvdA willen “elkaar wat gunnen tot het einde”. Op 15 maart 2017 vinden de Tweede Kamerverkiezingen plaats.

- 1p **10** Geef een reden voor de houding van VVD en PvdA om elkaar ook **in 2016** wat te gunnen tot het einde.

Lees de regels 1 tot en met 42 van tekst 3.

In tekst 3 is sprake van een verdeling van een bedrag “over de in de ogen van de twee partijen goede doelen” (regels 11 en 12).

- 3p **11**
- Noem de ideologische visies van VVD en PvdA.
  - Verklaar de keuzes over die verdeling vanuit beide ideologieën. Betrek in je antwoord gegevens uit regels 1 tot en met 42 van tekst 3.

Lees de regels 43 tot en met 57.

De VVD-achterban kwam in opstand onder leiding van *De Telegraaf*. Het bezwaar van de VVD-achterban tegen een hogere inkomensafhankelijke zorgpremie is te verbinden met de ideologie van de VVD.

- 2p **12**
- Geef een ideologisch uitgangspunt van de VVD in dit kader.
  - Beredeneer op grond van dat uitgangspunt waarom een hogere inkomensafhankelijke zorgpremie kan worden afgewezen.

Opgave 3 De gunfactor

tekst 3

Rutte II: elkaar wat gunnen tot het einde

(...)
De coalitiepartijen gunnen elkaar wat. Als er geld te verdelen valt en als er positieve publiciteit in het verschiet ligt. Ruim een miljard euro valt
5 er volgens minister Dijsselbloem van Financiën in ieder geval extra uit te geven in 2017. In plaats van touwtrekken over de besteding van dat geld, is het in deze coalitie goed
10 gebruik geworden het bedrag fiftyfifty te verdelen over de in de ogen van de twee partijen goede doelen. Tegen de nog openstaande bezuinigingsopdracht van een half miljard
15 euro uit het regeerakkoord op de verpleeghuis- en gehandicaptenzorg hikten staatssecretaris Van Rijn en zijn partij (PvdA) meer en meer aan. Een betere besteding van de 'PvdA-helft'
20 was eigenlijk niet voorstelbaar. Zonder daarmee overigens te zeggen dat de VVD nu zo stond te trappelen om de opgelegde bezuiniging koste wat het kost ook door te voeren.
25 Net zo goed als de PvdA niet per se ongelukkig zal zijn met extra investeringen in defensie, het Openbaar Ministerie, de politie en het
30 uitgaven van rond 600 miljoen euro staan nu eenmaal te boek als het wensenlijstje van de VVD.

Elkaar wat gunnen, zoals dat sinds de kabinetsformatie van 2012 heet, moet met andere woorden niet al te letterlijk genomen worden. De twee partijlijstjes bevatten geen wensen die voor de andere onaanvaardbaar zouden kunnen zijn. Het enige
35 onderscheid tussen de partijen is de prioriteit die aan het ene en aan het andere onderwerp gegeven wordt.

Zorgpremie

Met een inmiddels beruchte uitzondering. Bij de formatie gunde Mark Rutte de PvdA een hogere inkomensafhankelijkheid van de zorgpremie. Daar ging het niet om een wens. Nee, het was een taboe bij de liberalen en Rutte gaf dat zomaar weg.
45 Het elkaar gunnen zorgde in dit geval voor een opstand in de VVD-achterban onder leiding van *De Telegraaf*. Rutte zag geen andere
55 optie dan de PvdA zeer vriendelijk verzoeken deze maatregel weer te schrappen. Afgezien van dit voorbeeld is elkaar wat gunnen het handelsmerk
60 geworden van Rutte II. Een weloverwogen strategie van de twee 'founding fathers' van de coalitie, Mark Rutte en Diederik Samsom.
(...)

bron: Trouw, woensdag 15 juni 2016

Opgave 4 Mediatechnologie verandert de samenleving

Bij deze opgave horen de teksten 4, 5 en 6.

Inleiding

De beschikbaarheid van nieuwe technologieën heeft het gedrag van grote groepen mensen ingrijpend veranderd. Jongeren besteden een groot gedeelte van hun tijd aan sociale media en de gevolgen daarvan zijn het onderwerp van nieuw onderzoek (tekst 4). De verschuiving in tijdsbesteding van grote groepen mensen heeft ook gevolgen voor de traditionele media. Die zoeken naar nieuwe verdienmodellen om vertrekende adverteerders toch binnenboord te houden (tekst 5). Tegelijkertijd hebben de traditionele media ook nog het probleem van een afnemend vertrouwen van de burgers in de pers (tekst 6). En dat probleem hangt onder andere ook samen met de opkomst van nieuwe technologieën.

Lees tekst 4.

Onderzoekers kunnen antwoorden zoeken op verschillende soorten vragen: beschrijvende, evaluatieve en verklarende vragen. In het onderzoek *Jongeren over sociale media* zijn al deze soorten te herkennen. Uit tekst 4 kun je opmaken welke vragen door de onderzoekers gesteld zijn.

- 3p 13
- Geef uit tekst 4 het eerst voorkomende citaat waaruit je kunt opmaken dat de onderzoekers een beschrijvende vraag gesteld hebben.
  - Geef uit tekst 4 het eerst voorkomende citaat waaruit je kunt opmaken dat de onderzoekers een evaluatieve vraag gesteld hebben.
  - Geef uit tekst 4 het eerst voorkomende citaat waaruit je kunt opmaken dat de onderzoekers een verklarende vraag gesteld hebben.

Onderzoeken moeten betrouwbaar en valide zijn. In regels 35 en 36 van tekst 4 staat dat de respons 58% bedroeg.

- 2p 14
- Wat betekent betrouwbaarheid in verband met onderzoek?
  - Leg uit wat de respons van 58% betekent voor de betrouwbaarheid van dit onderzoek. Betrek in je antwoord een andere eis (dan betrouwbaarheid en validiteit) waaraan onderzoek moet voldoen.

Lees de regels 38 tot en met 44 van tekst 4.

- 1p 15
- Geef een reden waarom in regels 43 en 44 staat dat alleen significante relaties besproken worden.

Lees de regels 45 tot en met 63 van tekst 4.

- 2p 16
- Geef uit dit tekstdeel een voorbeeld van een operationalisering in dit onderzoek.
  - Geef een voorbeeld van een onderzoeksvraag die bij dit tekstdeel past.

Lees tekst 5.

Bedrijven die geen geld willen besteden aan een standaardadvertentie willen vaak wel betalen als hun merk of product in een redactioneel artikel genoemd wordt.

- 2p 17 Geef een verklaring voor deze voorkeur van adverteerders aan de hand van het referentiekader van de lezers.

Lees de regels 28 tot en met 31 van tekst 5.

De 'Chinese Muur' is beeldspraak voor de bescherming die redacties nodig hebben tegen onder andere commerciële beïnvloeding.

- 3p 18 – Met welk document worden redacties beschermd tegen oneigenlijke beïnvloeding?
– Leg uit welke twee zaken in dat document hiertegen bescherming bieden.

Het teruglopen van advertentie-inkomsten kan bij dagbladen een proces in werking zetten. Een proces dat zichzelf versterkt en waardoor de kwaliteit van de berichtgeving ook steeds verder onder druk kan komen te staan.

- 2p 19 – Hoe wordt dat zichzelf versterkend proces genoemd?
– Leg uit hoe dat proces werkt.

Er zijn verschillende visies op de verdeling van politieke macht in de samenleving.

- 3p 20 – Geef een omschrijving van de normatieve klassieke democratietheorie.
– Leg uit welke rol voor de massamedia past bij een normatieve klassieke democratietheorie.

Eén van de uitgangspunten van het mediabeleid van de overheid is democratie.

Afgezien van de gegarandeerde vrijheid van meningsuiting bestaat er in Nederland nauwelijks wetgeving die specifiek gericht is op de pers. Wel is er de Mededingingswet (die is niet speciaal bedoeld voor de pers maar reguleert de pers wel) en daarnaast kennen we ook nog het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (voorheen Bedrijfsfonds voor de Pers).

- 2p 21 – Op welke wijze draagt de Mededingingswet indirect bij aan de kwaliteit van de democratie in Nederland?
– Op welke wijze draagt het Stimuleringsfonds bij aan de democratie in Nederland?

Lees de regels 1 tot en met 12 van tekst 6.

Thomas Bruning wil duidelijk maken dat journalisten volgens bepaalde vaknormen werken.

- 3p 22 Geef drie 'journalistieke vaknormen' waaraan goede journalisten in ieder geval moeten voldoen.

Lees de regels 13 tot en met 48 van tekst 6.

De pers geniet steeds minder vertrouwen bij burgers en dat heeft te maken met de 'nieuwe omstandigheden' (regels 13-18). Die 'nieuwe omstandigheden' zijn een gevolg van de ontwikkeling van de technologie.

- 2p **23** Beargumenteer dat het afnemende vertrouwen in kranten en nieuwszenders bij de burgers een gevolg is van de ontwikkeling van de technologie.
Betrek in je uitleg een kenmerkend verschil tussen oude en nieuwe media.

Opgave 4 Mediatechnologie verandert de samenleving

tekst 4

Jongeren over sociale media

(...) Eerdere studies naar sociale media waren vooral gericht op het gebruik van sociale media door jongeren (Sleijpen, 2011; Turpijn e.a., 2015). In dit onderzoek wordt nagegaan hoe jongeren van 12 tot 25 jaar in Nederland tegen sociale media aankijken. Niet alleen wordt onderzocht waarom ze deze gebruiken, maar ook hoeveel belang zij eraan hechten en of zij er hinder van dan wel baat bij hebben in hun dagelijkse leven. Het gaat dan om zaken als slaap, concentratie- vermogen en schoolresultaten waarbij jongeren in dit onderzoek expliciet aangeven waarom zij vinden dat sociale media een positieve dan wel negatieve invloed hebben op hun dagelijkse leven. Daarbij zal worden bekeken in hoeverre er verschillen bestaan tussen 12- tot 18-jarigen en 18- tot 25-jarigen, en of jongens en meisjes, allochtonen en autochtonen, en lager en hoger opgeleiden zich hierin onderscheiden.

2.1 Data en methode

Voor dit artikel is gebruikgemaakt van gegevens uit het onderzoek 'Belevingen' dat van maart tot en met juni 2015 is uitgevoerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

(...) In 2015 was het thema de belevingswereld van jongeren van 12 tot 25 jaar. (...) De respons bedroeg 58 procent. In totaal zijn gegevens beschikbaar van 4042 jongeren van 12 tot 25 jaar. Door middel van bivariate analyses¹⁾ is nagegaan of leeftijd, geslacht, herkomst en opleiding van belang zijn als het gaat om de mening over sociale media. Alleen significante relaties ($p < 0,05$) worden in dit artikel besproken.

2.2 Operationalisering Gebruik van sociale media

Aan jongeren is allereerst gevraagd of zij wel eens gebruikmaken van sociale media, zoals *Facebook*, *WhatsApp*, *Instagram*, *Skype* of *YouTube*, gevolgd door de vraag waarom ze dit doen. Zij konden één of meer van de volgende redenen aangeven:

- Om in contact te blijven met anderen;
- Omdat ik het leuk vind;
- Om te kijken naar wat anderen doen;
- Om geen informatie te missen;
- Om iets te doen te hebben als ik me verveel;
- Om een andere reden.

bron: Jongeren over sociale media, CBS, november 2015

noot 1 analyse van de samenhang tussen twee variabelen

tekst 5

Is het nieuws of een advertentie?

Een serie over amateurvoetbal in het Algemeen Dagblad (AD)? Gefinancierd door *ING*. Een verhaal over stedentrips in *Volkscrant Magazine*?
5 Betaald door *NH Hotels*. Een column over crowdfunding in *Het Parool*? Gekocht door verzekeraar *De Amersfoortse*. Een bijlage over speciaalbier in *NRC Weekend*?
10 Betaald door *Hertog Jan Bier*. Aandacht in nieuwsmedia is te koop. Niet alleen op advertentiepagina's, maar ook steeds meer in artikelen. Verstoep als een column, verkleed als
15 online productie. Met die ontwikkeling volgt de kwaliteitskrant het gratis dagblad, de tv en het tijdschrift. Alle Nederlandse dagbladen doen het, blijkt uit een inventarisatie. Van
20 *AD* en *de Volkskrant*, *Metro* en *De Telegraaf* tot *NRC Handelsblad* en *nrc.next*. Maar: de ene krant gaat verder dan de andere. *De Volkskrant* en *NRC* maken vooral commerciële
25 bijlagen, los bij de krant. *AD* en *Metro* werken inniger samen met adverteerders.

De 'Chinese Muur' tussen journalist en advertentieverkoper, vroeger
30 standaard bij alle kranten, brokkelt langzaam af. Dat bleek vorige maand bijvoorbeeld na beroering bij De Persgroep, uitgever van *AD*, *de Volkskrant*, *Trouw* en *Het Parool*.
35 Persgroep Advertising meldde in een aantal filmpjes trots hoe men samenwerkt met onder meer *ING*, *De Hypotheker*, *Nespresso* en verzekeringsmaatschappij *De*
40 *Amersfoortse*. (...) Lezers blijken het vaak helemaal niet te zien als boven gesponsorde artikelen staat dat adverteerders voor deze informatie hebben betaald. Als
45 je er 'advertentie' boven zet, of 'in samenwerking met', 'van onze partners': het helpt niet, zegt communicatiewetenschapper Simone Krouwer, promovendus aan de
50 Universiteit van Antwerpen. 'Branded content' lijkt nog meer op een écht artikel dan de oude advertorial, zowel in vorm als inhoud", zegt Krouwer. (...)

bron: www.nrc.nl, 5 april 2016

tekst 6

Vertrouwen in de pers loopt terug

Het vertrouwen dat mensen hebben in de pers is de afgelopen jaren fors gedaald. Dat blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek
5 (CBS).

Volgens algemeen secretaris Thomas Bruning van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) moet, om het tij te keren, vooral
10 duidelijk worden dat journalisten “volgens bepaalde journalistieke vaknormen werken”.

In 2006 had nog een derde van de Nederlanders fiducia in kranten,
15 nieuwszenders en dergelijke. In 2012 was dat nog ruim een kwart (27 procent). “Er is sprake van nieuwe omstandigheden”, reageert Thomas Bruning, algemeen secretaris van de
20 Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ).

“Steeds meer mensen hebben toegang tot massamedia en veel meer geluiden worden gezien als journalis-

25 tiek. Het is de taak van de professionele journalist om zich te onderscheiden van bijvoorbeeld een enkel bericht op *Twitter*, dat door sommigen ook als journalistiek wordt
30 gezien.” (...)

Partijdig

De NVJ-voorman vreest ook dat mensen de media steeds meer als partijdig zijn gaan zien, bijvoorbeeld
35 door gesponsorde bijlagen bij kranten en op tv. Dat vraagt om duidelijkheid naar je publiek over je rol.”

Vrouwen zijn volgens de cijfers van
40 het CBS overigens wat wantrouwen-der dan mannen en ook bejaarden en gescheiden mensen kijken vaker met argusogen naar de pers. Hetzelfde geldt voor mensen die lager opgeleid
45 zijn en mensen die vaak naar de kerk gaan. Ook blijkt uit de cijfers dat van mensen die CDA stemmen er slechts 17 procent vertrouwt op journalisten.

naar: www.nu.nl, 11 oktober 2013

Opgave 5 Urgenda versus de Staat der Nederlanden

Bij deze opgave hoort tekst 7.

Inleiding

Urgenda is de organisatie voor duurzaamheid en innovatie die Nederland sneller duurzaam wil maken, samen met bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en particulieren. Als zelfstandige stichting streeft Urgenda naar een circulaire economie die draait op duurzame energie en groene grondstoffen. De organisatie werkt vanuit een groot gevoel voor urgentie omdat grondstoffen schaarser worden en het klimaat veel te snel verandert.

Op 20 november 2013 begon een rechtszaak die Urgenda namens 886 mede-eisers aanspande tegen de Nederlandse Staat over het klimaatbeleid. Op 24 juni 2015 heeft de Rechtbank Den Haag uitspraak gedaan en werd Urgenda in het gelijk gesteld. De rechter draagt de Staat op meer actie te ondernemen tegen klimaatverandering en de CO₂-uitstoot voor 2020 met 25% te verminderen. Het is wereldwijd de eerste keer dat een rechter een Staat verplicht om maatregelen te nemen tegen klimaatverandering.

Lees de regels 1 tot en met 25 van tekst 7.

- 2p **24** De rechtszaak van Urgenda tegen de Staat is geen strafrechtzaak. Geef twee citaten uit de regels 1 tot en met 25 van tekst 7 waaruit dat blijkt en leg je antwoord uit.

Lees de regels 26 tot en met 67 van tekst 7.

- 2p **25** In Nederland is het mogelijk om een rechtszaak tegen de Staat aan te spannen. Leg uit op grond van welke beginselen van de rechtsstaat dat mogelijk is. Ga in je antwoord uit van twee beginselen.
- 3p **26** Een gezond leefmilieu heeft kenmerken van een collectief goed. Geef drie kenmerken van 'een gezond leefmilieu' waardoor het tot de collectieve goederen gerekend kan worden.

Staten zijn geneigd om een afwachtende houding aan te nemen bij het oplossen van het klimaatprobleem.

- 2p **27** Geef een reden voor staten waarom ze vaak terughoudend zijn bij het aanpakken van het klimaatprobleem. Leg je antwoord uit.

Urgenda is een pressiegroep en geen politieke partij. Verschillende politieke partijen streven ook naar het aanpakken van het klimaatprobleem.

- 2p **28** Geef twee verschillen tussen pressiegroepen en politieke partijen.
- 2p **29** Leg met behulp van het systeemmodel uit in welke fase van de politieke besluitvorming de aanpak van het klimaatprobleem aangekomen is na de rechtszaak.

Opgave 5 Urgenda versus de Staat der Nederlanden

tekst 7

Uitspraak rechtbank Den Haag in Urgenda-zaak: 24 juni 2015

De rechtbank in Den Haag heeft vandaag beslist dat de Staat der Nederlanden meer moet doen om de uitstoot van broeikasgassen in
5 Nederland te verminderen. De Staat moet ervoor zorgen dat de uitstoot in Nederland in 2020 ten minste 25% lager is dan in 1990. De stichting Urgenda had de rechtbank om een
10 uitspraak verzocht.

Huidig beleid onder de norm

Partijen (Urgenda en de Staat) zijn het erover eens dat de ernst en omvang van het klimaatprobleem het
15 noodzakelijk maken om maatregelen te nemen ter vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Op basis van het huidige beleid van de Staat zal Nederland in 2020 een
20 vermindering van ten hoogste 17% bereiken. Dat is onder de norm van 25 tot 40% die in de klimaatwetenschap en het internationale klimaatbeleid noodzakelijk wordt geacht
25 voor de geïndustrialiseerde landen.

Staat moet bescherming bieden

De Staat moet meer doen om het dreigende gevaar, veroorzaakt door de klimaatverandering, te keren,
30 gegeven ook zijn zorgplicht voor de bescherming en verbetering van het leefmilieu. De effectieve controle op het Nederlandse emissieniveau is een taak van de Staat. Daarnaast

35 zijn de kosten van de door de rechtbank bevolen maatregelen niet onaanvaardbaar hoog. De Staat kan zich niet verschuilen achter het argument dat de oplossing van het
40 wereldwijde klimaatprobleem niet alleen afhangt van Nederlandse inspanningen. Elke vermindering van uitstoot draagt namelijk bij aan het voorkomen van een gevaarlijke
45 klimaatverandering. Nederland zou als geïndustrialiseerd land hierin voorop moeten lopen. De rechtbank betreedt met dit bevel niet het terrein van de politiek. De
50 rechtbank moet rechtsbescherming bieden, ook in zaken tegen de overheid. Tegelijkertijd moet zij de vrije beleidsruimte van de overheid respecteren. Daarom past de rechter
55 terughoudendheid. Dat is een reden om het bevel te beperken tot 25%, de ondergrens van de norm van 25 tot 40%.

Urgenda

60 De zaak is aangespannen door de stichting Urgenda, een burgerplatform dat zich bezighoudt met de ontwikkeling van plannen en maatregelen ter voorkoming van klimaatverandering. De stichting treedt in
65 deze zaak ook op namens 886 personen.

bron: <https://uitspraken.rechtspraak.nl>, geraadpleegd op 16 feb. 2016